

YENİ BİLGİLER IŞIĞINDA “RAFAEL DE NOGALES MENDEZ”*

*Dr. Mehmet Necati KUTLU***

ÖZET

Rafael de Nogales Méndez Birinci Dünya Savaşı döneminde, yabancı askeri uzman olarak Osmanlı Ordusu'nda görev yapmış bir Venezuela vatandaşıdır. 14 Ekim 1877'de Venezuela'nın Táchira eyaletinin başkenti olan San Cristobal şehrinde doğan Rafael de Nogales Méndez, 1915 yılının Ocak ayında İstanbul'a gelmiş, 1919 yılına kadar Osmanlı Ordusu'nda önce Yüzbaşı, daha sonra Binbaşı olarak görev yapmıştır. Nogales yaşamının bu dönemi ile ilgili bilgi ve hatıralarını derleyerek daha sonra yayımlanan “Hilal Altında Dört Yıl” ve “Hatıralar” adlı kitaplarına yansıtmıştır. Bu çalışma kapsamında Nogales'in yaşamı ve ülkemizdeki faaliyetlerine kısaca değinildikten sonra, bu esrarengiz asker-yazar hakkında oldukça önemli sayılabilecek yeni bazı arşiv belgeleri sunulmakta ve bu belgeler ışığında kişi hakkında bazı yeni düşünceler ortaya konmaktadır. Bu çalışma ekinde sunulan belgeler, İspanya Genel Askeri Arşivi'nden temin edilmiş olup, ilk kez yayımlanmaktadır.

* Bu metin 24 Eylül 2003 tarihinde Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde düzenlenen “Van'da Bir Venezuelalı: Rafael de Nogales Méndez” konulu etkinlik çerçevesinde bildiri olarak sunulmuştur.

** Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

SUMMARY

Rafael de Nogales Méndez is a Venezuelan citizen who served in the Ottoman Army as a foreign expert during the First World War. Rafael de Nogales Méndez who was born in San Cristobal, the capital of the Venezuelan State of Táchira, had come to İstanbul in January 1915 and had served in the Ottoman Army, first as captain and as a major later. Nogales compiled information and his memoirs and reflected them into his books titled "Four Years Beneath The Crescent" and "Memoirs" edited later. In the context of this study first of all, some basic information on Nogales' life and his activities in our country is provided, and later some considerably important new archive documents about this mysterious soldier-author are presented. Some new considerations on this person are also expressed in the light of these new documents. The documents that figure in the annex of this study have been obtained from the General Military Archive of Spain and they are being edited for the first time in the context of this study.

Rafael de Nogales Méndez, ülkemizde yaşadığı dönem ve o dönemi yansıttığı eserleri, bu çalışma sahibinin yüksek lisans tezi olmasına ve kitap olarak da yayımlanmasına karşın¹, adı geçen çalışmanın üzerinden geçen yedi seneyi aşkın süre ve bu süre zarfında elde edilen bazı yeni belgeler konunun yeniden ele alınmasına imkân vermiştir. Bu çalışma çerçevesinde yeni edinilen bilgi ve belgeler çerçevesinde Nogales'in yaşamı yeniden ele alınmış ve bu tartışmalı kişinin yaşamında doğru olarak kabul edilen bazı yanlışlar, ilk kez bu makale ekinde yayımlanan belgeler ışığında yeniden değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Rafael Ramón Indxauspe Méndez 14 Ekim 1877'de Venezuela'nın batısında yer alan Táchira eyaletinin başkenti olan San Cristobal şehrinde doğmuştur. Gerek annesi María Josefa Méndez Brito gerek babası Pedro Felipe Indxauspe Cordero tarafından soylu ailelere mensup olan Nogales'in atalarından,

¹ Mehmet Necati Kutlu, "Türkiye'de Bir Gezgin Şövalye", Gendaş Kültür Yayınları, İstanbul, 2000.

Yüzbaşı Diego Méndez'in, Kristof Kolomb'a dördüncü Amerika yolculuğunda eşlik eden subaylardan biri olduğu bilinmektedir. Henüz reşit olduğu gençlik yıllarında Baskça (Euskera) olan soyadını İspanyolcaya tercüme ederek Nogales olarak değiştiren yazar, ilk gençlik çağlarından itibaren savaş sanatı üzerine özel dersler almış ve ailesi tarafından klasik batı Avrupa tarzı bir eğitim görmesi için Almanya'ya gönderilmiştir. Bir süre sonra Barcelona (İspanya) ve Louvain (Belçika) üniversitelerinde, felsefe, edebiyat ve fen bilimleri okumuş, askerî eğitimini ise Belçika Kraliyet Harp Okulu'nda almıştır. On yedi yaşında, asteğmen rütbesiyle İspanyol ordusuna katılmış, İspanya'nın son denizaşırı sömürgelerini yitirdiği 1898 savaşında Küba'da Amerika Birleşik Devletleri kuvvetlerine karşı savaşmıştır. Bu savaşta yaralanan Rafael de Nogales gösterdiği yararlıklardan ötürü kendisine "Askerî Liyâkat" madalyasının yanısıra İspanya'nın en önemli nişanlarından olan "Isabel La Catolica" (Katolik İsabel) nişanının verilmesinin teklif edildiğini ifade etmiştir.

1898 savaşı sonrasında bir süre Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşadığı ve geçimini hayvancılık yaparak sağladığını anılarında kaydeden yazar, kumar masasında çıkan bir tartışma esnasında, kendini korumak durumunda kalarak, bir cinayete karışması sonrasında bu ülkeden ayrılmıştır.² Yine kendi anılarından, 1903 yılında Çin'e gittiği anlaşılan Nogales, Macao ve Hong-Kong'da ve Kore'de, Port Arthur'da İngiliz casusları hesabına çalışarak Japonya yararına istihbarat ve karşı istihbarat faaliyetlerinde bulunmuştur.³

1914 yılında Birinci Dünya Savaşı çıktığında, öncelikle ırk ve dil açısından yakınlığı bulunan Belçika ve Fransa'ya hizmet etmek istemişse de, bu iki ülke yetkililerinin, Nogales'in milliyetini değiştirmesini ya da yabancı lejyonunda görev yapmasını şart koşmaları üzerine, o ülkeler saflarında savaşmayı reddetmiştir. Bu dönemde Bulgaristan'da Alman Ataşemiliteri olarak görev yapan,

² Rafael de Nogales Méndez, "Memorias del General Rafael de Nogales Méndez" (General Rafael de Nogales Méndez'in Anıları) (Traducción del Inglés por Ana Mercedes Pérez), Ediciones Abril, Caracas, 1974, s. 16.

³ Rafael de Nogales Méndez, "Memorias del General Rafael de Nogales Méndez" (General Rafael de Nogales Méndez'in Anıları), s. 17-25.

Binbaşı Von Der Goltz ile aynı ülke nezdindeki Türk Ortaelçisi Fethi Bey'le (Okyar) tanışan maceraperest subay, onların tavsiyeleri üzerine Osmanlı İmparatorluğuna gönderilen Alman askeri uzmanlarıyla birlikte yabancı askerî uzman olarak, İstanbul'a gelmiş ve kendi deyişiyile, "*İtilaf Devletlerinin kapılarında boş yere aradığı konukseverliği, bir anda cömertçe, hiç beklemediği taraftan görmüştür.*"⁴

O dönemde Sofya sefaretimizde Askerî Ataşe olarak bulunan Mustafa Kemal bey (Atatürk) ile hemen hemen aynı günlerde, 1915 yılının Ocak ayında İstanbul'a gelen Nogales, dönemin en önemli askeri şahsiyetlerinden, Liman Von Sanders, Von Bronsart ve Damad-ı Hazreti Şehriyari Enver Paşa tarafından çok iyi karşılanmıştır. Bu ilk gelişinde üç hafta kadar bir süre başkente kalan yazar aynı yılın Şubat ayı başında III. Ordu emrine atanmış ve 12 Şubat 1915 günü Haydarpaşa garından hareketle ülkemizde ilk görev yeri olacak olan Doğu cephesine doğru yola çıkmıştır.

Rafael de Nogales Méndez, geldiği tarihten 1919 yılına kadar Osmanlı Ordusunda önce Yüzbaşı, daha sonra Binbaşı olarak görev yapmıştır. Nogales ve kitabı hakkında 1931 yılında Hakkı adlı bir subayın yaptığı incelemede, Venezuela'lı subayın rütbesi konusunda aşağıdaki yorum yapılmıştır:

*"Yalnız harp madalyasını Goltz Paşa'nın ve kılıçlı beşinci Mecidi Nişanını da Müşir Abdullah Paşa'nın, umumi mütareke senesinde Harbiye Nazırı iken verdiğini ve misafirliğine hürmeten kendisinin Türk Erkânıharp Kaymakamlığına terfi ettirildiğini, fakat buna ait buyrultuyu henüz almadığını hatime-i kelâm olarak yazıyor. Binbaşılığa terfii hakkında da hiçbir malumat yok. Bütün bu hayali rütbe ve nişanlar muharririn şahsı hakkında kâfi bir derecede bir fikir verebilir zannındayım."*⁵

1931 yılında yayımlanan ve "Hilal Altında Dört Yıl" adlı eserin küçük bir bölümünün tercümesine eklenen bu çalışmadaki görüşler, bu çalışmamızın sonunda, "ekler" kısmında yer alan terhis

⁴Rafael de Nogales Mendez, "Cuatro años bajo la media luna" (Hilal Altında Dört Yıl), Editora Internacional, Berlin, 1924, s. 6.

⁵Kaymakam Hakkı, Hilâl Altında Dört Sene ve Buna Ait Bir Cevap, Askerî Matbaa, İstanbul, 1931, s.63.

belgesiyle geçerliliğini ve tutarlılığını yitirmektedir. Nogales'e Türkiye'den ayrılırken verilen, Harbiye Nazırı Abdullah Paşa imzalı bu belgede, yazarın rütbesinin binbaşılığa yükseltildiği açık ifadelerle belirtilmektedir (Bkz. Ekler Bölümü).

Rafael de Nogales Méndez'in rütbesi konusunda bu çerçevede ele alınması gereken bir diğer husus ise kullandığı General unvanıdır. Başta Venezuela'lı araştırmacı Luis Hernández Contreras olmak üzere birçok yabancı yazar ve akademisyenin düştükleri bu yanılgının nedeninin Osmanlı İmparatorluğu'nun o dönemde içinde bulunduğu şartları ve Türk ordu yapısını iyi bilmemeleri olması muhtemeldir. Venezuela'daki Rafael de Nogales Méndez Vakfı'nın Başkan Yardımcılığını da yürüten Hernández Contreras 2003 yılında Venezuela'da yayımlanan "Rafael de Nogales Méndez (1877-1937): Cronología" başlıklı makalesinde bu konuda şunları kaydetmiştir: "... (Nogales) İstanbul'a gider ve burada Enver Paşa ile görüşür, bundan sonra Osmanlı İmparatorluğu bayrağı altında savaşmaya başlar. Binbaşı üniforması giyer, daha sonra Tuğgeneralliğe terfi eder ve kendisine "bey" ünvanı verilir."⁶ Daha önce de atıfta bulunduğumuz terhis belgesi Nogales'in ülkemizdeki son rütbesinin Kurmay Binbaşı olduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nda olağanüstü günler yaşanan bu dönemde birçok subayın rütbesiyle mütenasip büyüklükte birliklerden çok daha fazlasına kumanda ettikleri bilinmektedir. Buna örnek olarak 1916 yılından itibaren kolordu komutanlığı yapan ve Nogales'in ülkemizden ayrıldığı 1919 yılında Doğu Cephesi ve 15. Kolordu komutanlığı görevini yürüten ancak Tuğgeneral rütbesinde bulunan Kâzım Paşa'nın (Karabekir) durumu gösterilebilir⁷. Aynı şekilde Sofya'dan dönen ve henüz Paşa olmayan Mustafa Kemal Bey'in ilk kumanda ettiği birlik de 19. Tümen Komutanlığıdır.⁸ "Bey" ünvanına gelince, Osmanlı döneminde askeri rütbelere karşılık

⁶ Luis Hernández Contreras, "Rafael de Nogales Méndez (1877-1937): Cronología" (Rafael de Nogales Méndez (1877-1937): Kronoloji), Nogales Méndez visto por propios y extraños (Vatandaşlarının ve Yabancıların Gözüyle Nogales Mendez), Fundación General de Nogales Méndez, Caracas, 2003, s. 408.

⁷ İsmet Görgülü, "On Yıllık Harbin Kadrosu", Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara, 1993, s. 217.

⁸ Mehmet Necati Kutlu, a. g. e., s. 98.

olarak kullanılan hitab şekillerinin Yüzbaşı'ya kadar "efendi", Binbaşı-Albay arasında "bey", Generaller için ise "hazret" olduğu bilinmektedir. Bu durum da "bey" hitabının Nogales'in Binbaşı rütbesine uygun hitab olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Nogales'in savaş sırasında normal koşullarda bir General tarafından idaresi lâzım gelen birliklere kumanda etmiş olması olasıdır ancak bu durumun Nogales'in ülkemizde Generalliğe terfi ettiği şeklinde yorumlanması imkânı bulunmamaktadır.

Bu çalışma kapsamında sunulacak yeni belgeler Nogales'in ülkemizde bulunduğu (1915-1919) arası döneme ait belgeler olmakla birlikte, içerikleri açısından yazarın yaşamının önceki dönemleriyle ilgilidir. Araştırmamızın ekler bölümünde, ilgilinin 1916 yılında Osmanlı Ordusu'na mensup bir subayken Kudüs'ten İspanya Savunma Bakanlığı'na yazdığı mektup ve tercümesi bulunmaktadır. Nogales mektubunda 1898 savaşında Küba'da İspanya'ya hizmet ettiği dönemle ilgili olarak ileri sürdüğü "madalya teklifi" konusunu aktarmakta ve işlemlerin sonucunun ne olduğuna dair kendisine bilgi verilmesini istemektedir.⁹ Tarafımızca daha önce yayımlanan 4 Ekim 1916 tarihli bu belgenin o dönemde İspanya Krallığı nezdindeki yankıları ve bu mektup üzerine İspanya'da gerçekleştirilen işlemler ve sonuç ise bu güne kadar bilinmiyordu. İspanya'nın Segovia şehrinde bulunan Genel Askerî Arşivinden temin edilen ve ilk kez bu çalışma ekinde yayımlanan 17 Ocak 1917, 6 Şubat 1917 ve 10 Şubat 1917 tarihli belgeler bu konuya İspanyol makamlarının yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Bu belgelerin ilki **17 Ocak 1917** tarihli ve İspanya Savunma Bakanlığı antetli olup, belgede Nogales'in İspanya Devlet Bakanlığı'na ulaşan dilekçesinden (Bknz: Ek 3) söz edilmektedir ve bakanlık makamı aynı bakanlık bünyesinde konunun araştırılarak gereğinin yapılmasını istemektedir. Aynı belgeye ek olarak düşülen **2 Şubat 1917** tarihli ve altı imzalı bir notta ise, bakanlıkta yürürlükte olan belgeler ve arşiv belgeleri düzeyinde yapılan çalışmada ilgili ile alâkalı hiçbir belge bulunmadığı

⁹ Bknz: Ek 2, Rafael de Nogales Mendez'in 1916 yılında Osmanlı Ordusunda görevliyken, daha önce kazanmış olduğu madalyalar hakkında, İspanya Kralına hitaben yazıp, aynı ülke Savunma Bakanlığına yolladığı mektup.

kaydedilmekte; konunun, bir dilekçe örneği ile, bir ihtimalle orada bilgi bulunabileceği düşünülerek Genel Askerî Arşiv'e havale edildiği görülmektedir. Aynı belgenin ikinci eki niteliğindeki not ise **6 Şubat 1917** tarihinde yazılmıştır; bu not Genel Askerî Arşiv Müdürü tarafından kaleme alınmış olup, şu ifadeleri içermektedir: "Genel Arşiv Müdürü ... Şubat 1917 tarihinde, adı geçen ayın 6. günü aldığı emri yerine getirerek, bu arşivde Türk Ordusu Subayı Sn. Rafael de Nogales Méndez ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmadığını bildirir."¹⁰ Bu ifadelerin de açıkça ortaya koyduğu üzere, 1898 Küba savaşı sırasında gösterdiği yararlıklar nedeniyle, Nogales'in kendisine verileceğinden bahsettiği "Askerî Liyakat" ve "Katolik Isabel" madalyaları madalyaları hakkında İspanya arşivlerinde şu ana kadar bulunan kayıtlar ne yazık ki yazarın ifadelerini doğrular nitelikte değildirler.

Nogales, 1915 yılında atandığı Doğu cephesinde savaştığı dönem sonrasında, 1917 yılı itibarıyla atandığı Güney cephesinde görev yaptığı sırada 3. Süvari Tümeni emrine verilmiştir. Gazze cephesindeki çarpışmalar sırasında ordunun Kurmay Başkanı Mühlman'dan aldığı bu haberi yapıtında anlatırken o güne değin, Osmanlı Ordusunda aldığı görevleri de şöyle sıralamıştır: "*İki yıldan beri düzenli Osmanlı Ordusu'nda aktif görev yapıyordum. Sırasıyla süvari, piyade, topçu ve makinalı tüfek birliklerinde görev yapmış ve önemli askerî idare makamlarında bulunmuştum. Örneğin Van'da sayıları bir tümene yakın karma birliklere kumanda etmişim. Bu şekilde yine en sevdiğim sınıf olan süvari sınıfına ve insanın kendini sürekli olarak mükemmelleştirdiği, kurmaylık adı verilen, başı ve sonu olmayan bu ihtiraslı ortama dönmüş oluyordum.*"¹¹

Osmanlı Ordusu'nda görev yaparken Türkçe de öğrenen yazar, doğal olarak Türk askerini yakından tanıma fırsatı bulmuştur. İmparatorluğun son dönemlerine tanık olan Nogales'in anlatılarından, katıldığı çarpışmalarda kendini bir Türk gibi gördüğü ve özveriyle görev yaptığı anlaşılmaktadır. Çatışmalar

¹⁰ Archivo General Militar de España, (İspanya Genel Askerî Arşivi), Segovia, 1. Bölüm, 1. Kısım, 490 numaralı dosyada bulunan, 6 Şubat 1917 tarihli belge.

¹¹Rafael de Nogales Mendez, "Cuatro años bajo la media luna"(Hilal Altında Dört Yıl), s. 191.

sırasında birçok kez ölüm tehlikesi atlatan, bir kez de yaralanan yazar, Süveyş Kanalı'nın Afrika tarafında görev yaptığı sıradaki duygularını "Hilal Altında Dört Yıl" adlı kitabında şöyle ortaya koymuştur: "*Bu çöl çocukları arasında, alnımın üzerinde bir hilalle oturuyordum. Yaşamın ilginç tesadüfleri sonucunda Mısır Sina'sında Osmanlıların son sancaktarı ve halifenin temsilcisi olmuştum.*"¹² Türklüğü benimseyişi yukarıdaki satırlarda apaçık görülen yazar, bu satırlarda sözünü ettiği son birlik kendi komutasında Sina bölgesini terkederken, topraklarını kaybeden bir vatan evladı gibi üzülmüş ve o günü şöyle anlatmıştır: "*Bu emir karşısında itaat etmekten başka çare kalmıyordu, sınırı yüreğim burkularak geçtim. Benimle birlikte Türk bayrağının Mısır topraklarından ebediyen silindiğini biliyordum.*"¹³ Yazar, Doğu cephesinde görev yaptığı sırada Osmanlı vatandaşı Ermenilerin ihanetlerini ve gerek orduya, gerekse sivil halka verdikleri zararları yakından görmüş, başkaldıran Ermeni kuvvetlerine karşı on iki bin Türk askerini sevk ve idare etmiştir. Rus ordusu ile çarpışma halinde olan ordumuzdan firar eden Ermeni asker ve subaylarının düşman tarafına geçerek, Türk köylerini yakıp yıkmalarını ve müslüman ahaliyi katletmelerini de yapıtlarında anlatmıştır. 1919 yılında, "*Ordu-yu Hümayunda göstermiş olduğu hidemat-ı mühimme ve fedakâranesinden dolayı, beyan-ı teşekkürle*"¹⁴ memleketine geri dönen Nogales, yaşamının diğer dönemlerinde Nikaragua, Panama, Amerika Birleşik Devletleri gibi, dünyanın değişik köşelerinde değişik serüvenler yaşamıştır. Anılarını, "*Memorias del General Rafael De Nogales Méndez*" (General Rafael De Nogales Méndez'in Anıları) adlı kitabında toplayan Nogales, "*Cuatro Años Bajo La Media Luna*" (Hilal Altında Dört Yıl) adlı yapıtında ise yalnızca Türkiye yaşantılarını aktarmıştır. Rafael de Nogales Méndez 1937 yılının 10 Temmuz günü altmış yaşında Panama'da hayata gözlerini yummuştur. Naaşı daha sonra ülkesi Venezuela'ya nakledilmiş ve burada defnedilmiştir. Eserleri İngilizce, Fransızca ve Almanca'ya çevrilmiştir.

¹²Rafael de Nogales Méndez, a.e., s. 243.

¹³Rafael de Nogales Méndez, a.e., s.247.

¹⁴Bknz: Ek 1, Harbiye Nezareti Muamelat Dairesi Müdürlüğünün, 20.11.1334 tarih, 8417sayılı yazısı.

KAYNAKÇA

- De Nogales Méndez, Rafael, "Cuatro años bajo la media luna" (Hilal Altında Dört Yıl), Editora Internacional, Berlin, 1924.
- De Nogales Méndez, Rafael, "Memorias del General Rafael de Nogales Méndez"(General Rafael de Nogales Méndez'in Anıları) (Traducción del Inglés por Ana Mercedes Pérez), Ediciones Abril, Caracas, 1974.
- Görgülü, İsmet, "On Yıllık Harbin Kadrosu", Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara, 1993.
- Hakkı (Kaymakam), "Hilal Altında Dört Sene ve Buna Ait Bir Cevap", Askerî Matbaa, İstanbul, 1931.
- Hernández Contreras, Luis, "Rafael de Nogales Méndez (1877-1937): Cronología" (Rafael de Nogales Méndez (1877-1937): Kronoloji), Nogales Méndez visto por propios y extraños (Vatandaşlarının ve Yabancıların Gözüyle Nogales Mendez), Fundación General de Nogales Méndez, Caracas, 2003.
- Kutlu, Mehmet Necati, "Türkiye'de Bir Gezgin Şövalye", Gendaş Kültür Yayınları, İstanbul, 2000.
- Archivo General Militar De España, (İspanya Genel Askerî Arşivi), SEGOVIA, 1. Bölüm, 1. Kısım, 490 numaralı dosyada bulunan, 17 Ocak 1917, 6 Şubat 1917 ve 10 Şubat 1917 tarihli belgeler ve ekleri.

Ek 1t: Rafael de Nogales Méndez'in Osmanlı Ordusu'ndan terhis belgesinin latin harfleriyle yazılmış hali

Harbiye Nezareti

Muamelat Dairesi Müdüriyeti

8417

Hasbel-hal Osmanlı Ordu-yu Hümayun'da zimmi bölüğündeki gönüllü sıfatıyla Ordu-yu Mezkur'da müstahdem bulunan Venezuela'lı Binbaşı Dö Nagalis Bey'in istifasını talep ettiğinden 20.11.(13)34 tarihinden itibaren Ordu-yu Osmanî'deki vazifesi nihayetle terhisi icra kılınmış ve mumaileyhin dört seneden beri Ordu-yu Hümayun'da göstermiş olduğu hidemat-ı mühimme ve fedakâranesinden dolayı, ordu namına mumaileyhe karşı beyan-ı teşekkürle memleketine azimet itmek üzere işbu vesika mumaileyhe ita kılınmıştır.

Harbiye Nazır

20.11.(13)34

İmza

Ek 2: Rafael de Nogales Méndez'in 1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda görevliken, daha önce kazanmış olduğu madalyalar hakkında, İspanya Kralı'na hitaben yazıp, aynı ülke Savunma Bakanlığı'na yolladığı mektup.

C O P I A Q U E S E C I T A

Señor. - El que suscribe Rafael de Nogales Méndez, de treinta y seis años de edad natural de San Carlos de los Andes República de Venezuela ciudadano venezolano y actualmente capitán de Caballería y oficial de 1.ª clase de Húsar en el ejército turco a.V.M. respetuosamente se pone: Que habiéndole prometido el difunto General TOMÁS para las cruces de Isabel la Católica y del Marito Militar por sus servicios prestados a España durante la última guerra de Cuba y habiendo enviado al Excmo. Sr. Ministro de Estado los documentos correspondientes en el mes de 1910 a instancias de los Sres. representantes de V.M. cerca del Gobierno Venezolano hasta la fecha no he recibido contestación alguna, ignorando si le han sido concedidas o no las mencionadas condecoraciones ganadas con su sangre vertida por la madre patria. Por todo ello, S. V.M. humildemente ruega, que se digne disponer lo que comunicada cual haya sido la resolución recaída en este asunto, así como que se le devuelvan los documentos en cuestión. Gracia que espera merecer de la reconocida Realidad de V.M. cuya vida guarde Dios muchos años. Jerusalem (Palestina) 4 de octubre de 1915. A.L.B.F. de V.M. - Rafael de Nogales.

Ek 2t: Rafael de Nogales Méndez'in 1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda görevliyken, daha önce kazanmış olduğu madalyalar hakkında İspanya Kralı'na hitaben yazıp, aynı ülke Devlet Bakanlığı'na yolladığı mektubun çevirisi.

Ben, aşağıda imzası bulunan, 36 yaşında, Venezuela Cumhuriyeti, San Cristobal nüfusuna kayıtlı, halen Türk Ordusunda, süvari sınıfında kurmay yüzbaşı olarak görev yapmakta olan Venezuela vatandaşı Rafael de Nogales Méndez, yüksek şahsiyetinize saygıyla arz ederim: Son Küba Savaşında İspanya'ya verdiğim hizmetlerden dolayı, merhum General Toral tarafından, Katolik Kraliçe Isabel ve Askeri Liyâkat madalyalarına layık görülmüştüm. 1910 yılında Venezuela Hükümeti nezdindeki temsilcileriniz vasıtasıyla, sayın devlet bakanına ilgili belgeleri göndermiştim. Bugüne kadar anayurdum uğruna dökmüş olduğum kanların karşılığı olarak şahsıma layık görülen bu madalyaların tarafıma verilip verilmediği konusunda bir haber alamadım. Bu yüzden yüksek şahsiyetinizden yukarıda bahsettiğim hususun sonucunu ve adı geöen belgelerin tarafıma iadesini sağlamanızı arz ederim. Tanrıdan yüce şahsiyetinize uzun ömürler diler, inayetinize mazhar olma ümidiyle saygılar sunarım.

(Kudüs, Filistin) 4 Ekim 1916. Rafael de Nogales

Ek 3: Rafael de Nogales Méndez'in 1916 yılında yaptığı başvuruya istinaden İspanya Savunma Bakanlığı bünyesinde yapılan yazışmalar.

32-917.

Subsecretaria. - 49719

Nogales
Méndez.

Rafael
Oficial del Ejército Terrestre.

Discompensa.

El Ministro de Estado, en V. O. de 17 Enero 1917, remitió ins-
tancia del subdito Vezcubayo, Oficial del
Ejército, D. Rafael Nogales Martín,
en suplica de resolución y de propuesta de re-
compensa hecha a su favor por el Gral
Coronel, por servicios prestados en la
isla de Cuba, así como que le sean devuel-
tos los documentos que al efecto fueren
remitidos a Estado en 1910.

No existiendo en este expediente ni en el archivo de este
Ministerio antecedentes alguno del interesado en sus
de propuestas de recompensa presentada a su favor.

Mükâfat

Savunma Bakanlığı

Devlet Bakanlığı 17 Ocak 1917 tarihli Kraliyet Emriyle, Türk Ordusu Subayı Venezuela vatandaşı Sn. Rafael de Nogales Martin'in¹⁵, Küba adasında ifa ettiği hizmetler için General Toral tarafından kendisine verilmesi teklif edilen mükâfat hakkındaki kararın bildirilmesi ve 1910 yılında bu konuyla ilgili olarak Devlet Bakanlığı'na sunulan belgelerin iadesi istemlerini içeren dilekçesini iletmiştir.

Ne bu dairede ne de bu Bakanlığa ait arşivde, ilgili hakkında Küba harekâtında ifa ettiği hizmetleri ile ilgili herhangi bir malumat ya da onun lehine gerçekleştirilmiş bir mükâfat teklifi bulunmadığından, Genel Askerî Arşiv Müdürüne başvurunun bir

¹⁵ Rafael de Nogales Méndez'in adının diğer belgelerde doğru yazılmış olması buradaki farklılığın bir yazım hatasından kaynaklandığını ortaya koymaktadır.

nüshası yollanarak haberdar edilmesinin ve başvuru sahibi hakkında orada bulunacak bilgilerin yollanması talebinin iletilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

2 Şubat 1917

İmza

6 Şubat 1917'de karara bağlanmıştır

Aynı yıl ve aynı ayın 6'sı tarihlidir.

Genel Arşiv Müdürü ... Şubat 1917 tarihinde, adı geçen ayın 6. günü aldığı emri yerine getirerek, bu arşivde Türk Ordusu Subayı Sn. Rafael de Nogales Méndez ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmadığını bildirir.

1910 yılı sonrasına ait kayıtlarda, ilgiliyle alâkalı herhangi bir kayıt bulunmadığı gibi, ne bu Bakanlık arşivinde ne de Genel Askerî Arşivde de hiçbir şey bulunmamaktadır bu nedenle bahse konu olan kişinin¹⁶ olması muhtemeldir.

¹⁶ Belgenin burasında bir kelimenin üzeri karalanmıştır.

Ek 4: Aynı konuda Savunma Bakanı'nın emri üzerine, Savunma Bakanlığı Müsteşarı'nın Genel Askerî Arşiv Müdürü'ne yolladığı talimat ve cevap.

Subsecretaría de Guerra

no. 12-417.

Madrid, 6 de febrero de 1917.

fecha:

Al jefe del Archivo general militar
 De real orden, comunicada por el sector Ministro de la Guerra, mandó
 en el cuerpo de la institución mencionada por
 Subsecretaría de Guerra, Oficina del Sr. Teniente,
 D. Rafael Pratogales Mendez, en virtud de
 resolución de propuesta de reconocimiento a un
 favor por méritos militares, en la campaña
 de Cuba, a fin de que con declaración de
 méritos militares reconocidos anteriormente
 en su archivo con inclusión de méritos a
 que se refiere.

Tomás de Guzmán

Señor

10 Febrero del 911

Excmo. Señor: Con cumplimiento de
 lo que el Real cédula de ese Ministerio fecha
 de 26 de actual, subsecuente a 1.º de Mayo de 909,
 con devolución de la copia de la institución
 que de la misma se representaba, tengo el
 honor de manifestar a V. E. que en esta
 Real cédula no aparece ningún asunto
 relativo al Oficial Soldado Excmo. Sr.
 Don Rafael de Nogales Mendez.
 Dios etc.

Jedro

Ek 4t: Aynı konuda Savunma Bakanı'nın emri üzerine, Savunma Bakanlığı Müsteşarı'nın Genel Askerî Arşiv Müdürü'ne yolladığı talimat ve cevabın tercümesi.

Müsteşarlık – 4. Daire

Genel Kayıt: 12-917

Savunma Bakanlığı

Madrid 6 Şubat 1917

Genel Askerî Arşiv Müdürüne

Sn. Savunma Bakanı tarafından bildirilen Kraliyet Emri uyarınca, Türk Ordusu Subayı Sn. Rafael de Nogales Méndez tarafından; Küba adasında ifa ettiği hizmetler için kendisine verilmesi teklif edilen mükâfat hakkındaki kararın bildirilmesi için yapılan başvurunun bir nüshasını, bu konudaki cevabınızla birlikte arşivinizde aynı konuyla ilgili tüm belgeleri de ulaştırmanız ricasıyla zatınıza yolluyorum. Tanrı zatınızı uzun yıllar boyunca korusun.

Müsteşar

İmza

Savunma

10 Şubat 1917

Ekselans = Bakanlığınız Müsteşarlığı 4. Dairesi tarafından, içinde bulunduğumuz ayın 6'sında iletilen Kraliyet Emri ve ekinde bulunan başvuru örneğinin gereği yapılmıştır. Bu arşivde Türk Ordusu Subayı Sn. Rafael de Nogales Méndez ile ilgili hiçbir belge bulunmadığını zat-ı âlînize bildirmekten şeref duyarım. Tanrı v.s.

Pedro